

Waterschap politieke speelbal / Binnenlands Bestuur 03.05.10

Hogere kosten en jarenlange reorganisaties zijn het gevolg van gedwongen fusie van waterschappen met provincies.

Nu de verkiezingsprogramma's vastgesteld zijn, kunnen we de balans opmaken hoe in de politiek gedacht wordt over de toekomst van de waterschappen. Een meerderheid is duidelijk voor het opheffen van het waterschapsbestuur en het onderbrengen van de waterschappen als uitvoeringsorganisaties bij de provincies.

Alleen VVD, ChristenUnie en SGP zijn voor het handhaven van waterschappen als een zelfstandige functionele democratie, zoals in de grondwet is verankerd. Het CDA ging met een nipte meerderheid van 51 procent akkoord met het onderbrengen bij provincies.

Met het opheffen van de waterschapsbesturen vervalt ook de belangenvertegenwoordiging van de geborgde zetels. Nu zijn ongebouwd, bedrijfsgebouwd en het boschap nog in het bestuur vertegenwoordigd om hun specifieke belangen te waarborgen. Ook betekent het dat algemene lijsten, die juist als doel hadden de waterbelangen van een bepaalde achterban te vertegenwoordigen weer moeten verdwijnen.

Wat dreigt, is dat het meer op de lange termijn gerichte waterbeleid ondergeschikt wordt aan het korte termijn beleid waarmee de politieke lijsten de gunst van de kiezers kunnen winnen. Ook een nationaal fonds voor de financiering van de waterveiligheid dreigt straks speelbal te worden bij de noodzakelijke bezuinigingen. Dat komt omdat de beoogde besparingen bij het opheffen van de waterschapsbesturen en de opsplitsing van de waterschappen niet op korte termijn behaald worden.

In de verkiezingsprogramma's van de partijen die de waterschapsbesturen willen opheffen, wordt niet gesproken over het opschalen van de provincies. Alleen D66 wil overgaan tot de vorming van landsdelen. Consequentie van deze visie is dat meer dan de helft van alle waterschappen moet worden opgesplitst, en hun beheersgebied moet worden herverdeeld op basis van provinciale grenzen. Opschaling van waterschappen op basis van een meer logische indeling van stroomgebieden wordt daarmee afgewezen. Dit leidt tot een omgekeerde beweging in waterschapsland en minder doelmatig waterbeheer.

Het valt te betwijfelen of de besparing van 18 miljoen op de bestuurlijke kosten ooit wordt gehaald. Zo moet bijvoorbeeld de provincie Drenthe haar eigen waterschap krijgen! Wat te denken van waterschap Rivierenland dat opgesplitst moet worden in 4 aparte stukken. De provincies Gelderland, Noord Brabant, Utrecht en Zuid Holland moeten dan het waterbeheer op elkaar afstemmen. In plaats van minder bestuurlijke drukte, wordt het omgekeerde bereikt.

Een ander voorbeeld is waterschap Vallei en Eem. Hier dreigt het historische conflict tussen de Hertog van Gelre en de bisschop van Utrecht nieuw leven te worden ingeblazen. Maatregelen in Gelderland zijn namelijk van directe invloed op het oppervlak en grondwaterbeheer in Utrecht.

Het idee om waterschappen bij provincies onder te brengen zet een rem op doelmatiger waterbeheer. Samenwerking tussen waterschappen en gemeentes op het terrein van de afvalwaterketen en belastingheffing worden ernstig vertraagd. Mogelijke fusies tussen waterschappen worden op de lange baan geschoven. De eerste slachtoffers lijken de waterschappen Veluwe en Vallei & Eem te worden. De provincie Utrecht heeft zich al uitgesproken tegen de voorgestelde fusie.

Het is jammer dat de meeste partijen de adviezen van de commissie-Kalden over het openbaar bestuur niet ter harte hebben genomen. De kans is nu groot dat de burger uiteindelijk toch de rekening moet betalen voor deze ondoordachte visie van politieke partijen. Of de burger dit in de gaten heeft moet helaas worden betwijfeld. Het is te hopen dat in het publieke debat de haalbaarheid en betaalbaarheid worden beoordeeld. Daarnaast valt te hopen dat bij het doorrekenen van de politieke programma's de financiële realiteit voldoende naar voren komt.

G.J. van den Brandhof, heemraad namens de ChristenUnie van Waterschap Veluwe